

D • N
2/6 1955

Resa i förnedring

De sexton svenska riksdagsmännen har nu börjat sin resa i Ryssland, företagen på Sovjetregeringens inbjudan och i allt planlagd av de ryska myndigheterna. Vad resan innebär av skam och självuppgivelse markerades redan på första dagen. Riksdagsmännen välkomnades i går kväll av ordföranden i nationalitetsrådet, letten Vilis Latsis. Denne man har fått sin höga ställning genom landsförädreri och systematisk gemenskap. Han föreslog i juli 1940 Letlands införlivande med Sovjetunionen, han har beskrivit läget i Sverige som eländigt i jämförelse med Ryssland, han har påstått att de baltiska flyktingarna i vårt land av svenska myndigheter hindras att resa tillbaka.

Denne Latsis, landsförädrare och hetsare mot Sverige, förklarade i sitt välkomnartal att resan skulle stärka vänskapsförbindelserna mellan Sverige och Ryssland. "I den förhoppningen hälsas ni välkomna, kära gäster." Den svenska delegationens ledare, talman Gustaf Nilsson, tackade och uttryckte sin glädje över resan. Det är en passande inledning till detta förnedringens besök, till den tävlan i undvikande och förljunga fraser som öppnats med det ryska planet nedförande av de svenska gästerna i Moskva.

Besökarna är, väl att märka, inte svenska kommunister, dessa får alls inte vara med, utan representanter för de fyra demokratiska partierna, män som professor Herlitz, Landsorganisationens ordförande, Axel Strand, och folkpartisten Olsson i Mora. De skall nu under fjorton dagar harangeras av personer som de måste förakta och avsky, redskap för en regim som är dem förhatlig, och skall i sin tur, inte bara förljuget, utan medvetet lögnaktigt, svara med ord av tacksamhet, vänskap och uppskattning.

Att något gott skulle komma av resan lär väl ingen på allvar tro. Ingen inbillar sig att den ryska politiken ett uns påverkas av de svenska riksdagsmännen, hur älskvärda dessa än är mot sina värdar. Vad man får se av Ryssland är ett utvalt parti förträffligheter, sådana varje land kan förevisa; man får inte se det speciella och utmärkande, som gör landet till ett fängelse med partifunktionärerna och polisen som fångvaktare. De personer man träffar är värdarna och deras agenter; fritt går

det inte att tala med vanligt folk, ty sådana människor får inte umgås med utlänningar, och för övrigt kan svenskarna inte meddela sig med dem. Och trots att resan innebär ett kringfraktande i bur, kan det inte undgås att resenärerna blir reklam för det land de inte lär känna, men som de på grund av sin medförda kunskap är kritiska mot. De måste tacka, de måste prisera arrangemangen, de måste verka imponerade, vänliga och tillgivna. Det hjälper inte att lovtalen är falska och förbrödringen konstlad (dess värre är nog även äkta tonfall att riskera) — med säkerhet blir, som den engelska landsorganisationen framhåvt, en resa av detta slag högst användbar i regimens propaganda. Någon större roll för Ryssland spelar detta självfallet inte, men det kan tyckas att svenska demokrater inte bara skulle äcklas inför de nödvändiga prestationerna, utan finna det otäckt att tjänstgöra som portabla annonser i tyranniets regi.

Varför gör man då resan? Något tvång finns inte; diplomater och ministrar är skyldiga att vara gemytliga mot alla skurkar och mördare som när en ledande post, men detta bud gäller inte riksdagsmän. Att man sagt ja beror väl delvis helt enkelt på nyfikenhet och restlust och önskan att bli firad och uppmärksam — resenärerna, av vilka flertalet sannerligen inte är profeter i Sverige, växer i betydelse då de kommer över gränsen. Rådsla för att stöta de ryska inbjudarna har väl också spelat in; några av deltagarna inbillar sig kanske att de skall kunna influera på värdfolket. De svenska riksdagsmännens kamrader, som inte drar en klar gräns ens vid kommunisterna, har sannolikt gjort det jakande svaret naturligare. Det mest obehagliga är att insikten om det förnedrande i denna statistanställning inte blivit utslagsgivande. Beskedlighet, lust att ställa sig väl, vaga taktiska funderingar har vägt tyngre än den känsla av att man smutsar ned sig som väl trots allt måste finnas hos de resande riksdagsmännen.

Den amerikanska högsta domstolen

2/6

har genom sitt senaste utslag fullföljt den liberala linje som uppbar den ryktbara domen 17 maj förra året. Fjolårets utslag gick ut på att särhållandet av vita och svarta i skolorna är författningsstridigt och alltså överallt måste avskaffas; närmast gällde utslaget de sju ton stater, huvudsakligen i Södern, där segregation är obligatorisk för 12—13 miljoner skolbarn. Särskilt i de egentliga Sydstaterna har oppositionen mot utslaget varit stark, och intet har gjorts för att genomföra den reform som förklarats vara konstitutionellt ofrånkomlig. Nu har domstolen, i anledning av en rad från underinstanser kommande mål, enhälligt förklarat att upphävandet av segregationen (desegregationen) inom en nära framtid måste ske; uppskov kan under vissa förhållanden beviljas av de lokala myndigheterna, men de obestämda och långa frister som Södern yrkat på blir omöjliga. Risk finns emellertid för att man åtminstone i vissa sydstater genom obstruktion och sabotage, kanske rent av genom organiserade påtryckningsaktioner, hindrar utslagets genomförande i praktiken för åtskillig tid framåt.